

เรื่องชัตติยพันธุกรรม

เรื่อง "ชัตติยพันธุกรรม" เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ และพระนิพนธ์ของสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ เป็นกวีนิพนธ์ที่ผู้ใดได้อ่านจะประทับใจเป็นอย่างยิ่ง เป็นบทที่มีที่มาจากเหตุการณ์จริงในประวัติศาสตร์ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่เกี่ยวกับความอยู่รอดของประเทศของเรา เหตุการณ์นี้คือเหตุการณ์ ร.ศ.๑๑๒ ซึ่งตรงกับ พ.ศ.๒๔๓๖ ไทยขัดแย้งกับฝรั่งเศสเรื่องเขตแดนทางด่านเขมร ฝรั่งเศสส่งเรือปืนแล่นผ่านป้อมพระจุลจอมเกล้าฯ เข้ามาจอดทอดสมอหน้าสถานทูตฝรั่งเศส ถืออำนาจเชิงุธชาติฝรั่งเศสขึ้นเหนือแผ่นดินไทย ตรงกันวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ซึ่งเป็นวันชาติฝรั่งเศส และยื่นคำขาดเรียกร้องดินแดนทั้งหมดทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำโขง ซึ่งขณะนั้นอยู่ใต้อำนาจปกครองของไทย ทั้งยังเรียกร้องให้ไทยลงโทษนายทหารไทยที่ขัดขวางและต้องเสียค่าปรับแก่ฝรั่งเศสถึง ๓ ล้านฟรังก์เหรียญทอง เนื่องจากไทยไม่ทำตามคำขอล่าช้า ทูตปารีสของฝรั่งเศสจึงให้เรือปืนปิดล้อมอ่าวไทย เป็นการประกาศสงครามกับไทย

เหตุการณ์นี้ทำให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ เสียพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่งจนทรงพระประชวรหนัก ไม่ยอมเสวยพระโอสถใด ๆ ในระหว่างนั้นได้ทรงพระราชนิพนธ์บทโคลงและฉันทะบายความทุกข์โศกในพระราชหฤทัยจนไม่ทรงปรารถนาที่จะดำรงพระชนมชีพอีกต่อไป ได้ทรงส่งบทพระราชนิพนธ์ไปอาลาเจ้านายพี่น้องบางพระองค์รวมทั้งสมเด็จพระยาดำรงฯ ซึ่งเป็นพระเจ้าน้องยาเธอด้วย เมื่อทรงได้รับ สมเด็จพระยาดำรงฯ ก็ทรงนิพนธ์บทประพันธ์ถวายตอบทันที ทำให้กำลังพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง กลับเสวยพระโอสถ และเสด็จออกว่าราชการได้ในไม่ช้า

จากที่มาของเรื่อง เราได้แนวคิด ๒ ข้อด้วยกัน คือ

๑. อานุภาพของบทกวีนิพนธ์นั้นยิ่งใหญ่ อาจพลิกผันเหตุร้ายให้กลายเป็นดีได้

๒. อารมณ์สะท้อนใจอาจทำให้บุคคลที่มีได้รู้สึกว่าคุณเป็นกวีและมีได้แต่งบทกวีอยู่เป็นนิจ อย่างสมเด็จพระยาดำรงฯ สร้างบทกวีอันสูงค่าสนองเจตนารมณ์ได้

ในพระราชนิพนธ์ที่ทรงเป็นโคลงสี่สุภาพ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงปรารถนาว่าพระองค์ทรงพระประชวรมานาน เป็นที่หนักใจของผู้ดูแลรักษา จึงมีพระราชดำริที่จะเสด็จสวรรคตเพื่อปลดเปลื้องภาระของเขา ทรงเล่าถึงพระอาการประชวรว่าเป็นผีสามยอด และยังมีสาหัสเป็นผื่นไปทั่ว เจ็บปวดอย่างไม่น่าเชื่อ และไม่ได้ประชวรแต่พระวรกายเท่านั้น พระราชหฤทัยก็ทรงกลัดกลุ้มเป็นที่ยิ่ง ถ้าใครได้มาเป็นพระองค์ก็จะประจักษ์ถึงความเจ็บปวดทั้งพระวรกายและพระราชหฤทัยที่พระองค์ทรงเป็นอยู่ขณะนี้ว่ามากมายเพียงใด ทรงเปรียบพันธุกรรมที่มีต่อชาติบ้านเมืองในฐานะที่พระองค์เป็นพระมหากษัตริย์เป็นตะปุดอกใหญ่ที่ตรึงพระบาทของพระองค์ไว้มิให้ก้าวออกไปได้ จึงขอให้ผู้ที่มีเมตตาชังตะปุดอกนี้ให้ด้วย มีพระราชดำริว่า ชีวิตคนเรานั้นเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ประเดี๋ยวก็ทุกข์ประเดี๋ยวก็สุขสลับกันไป อย่างที่คน

โบราณกล่าวกันว่าชั่วเจ็ดที่ดีเจ็ดหน ในยามที่เป็นเด็กมีความสุขเหมือนเครื่องดนตรี รุ่งสข รุ่งทง รุ่งล้ำ รุ่ง
ขลาดตามประสาเด็ก เด็ก ๆ อาจจะมีพลังเผละบกรพรองผิดพลดเพราะความเป็นเด็ก คล้ายกับคนที่จวนตาย
ก็เช่นกัน

พระราชนิพนธ์ตอนที่ เป็นอินทวิเชียรฉันทน์มีพระราชกระแสว่าพระองค์ทรงพระประชวรมานาน จน
ทรงเบื่อหน่ายที่จะบำรุงพระวรกาย และทรงกลัดกลุ้มในพระราชหฤทัยยิ่งนัก ถึงแม้จะหายประชวร ก็
ลำบากพระราชหฤทัย ทรงเกรงว่าพระองค์จะเป็นกษัตริย์อีกพระองค์หนึ่งที่ไม่คิดปกป้องบ้านเมืองจนต้องเสีย
เอกราช ให้เป็นที่นิินทาตลอดไป ทรงหาทางออกที่จะแก้ไขปัญหบ้านเมือง
ขณะนั้นมิได้ จึงมีทรงปรารถนาที่จะดำรงพระชนมชีพต่อไปให้เป็นที่อับอาย

ส่วนพระนิพนธ์ของสมเด็จพระยาตำราจราชานุภาพนั้น เป็นอินทวิเชียรฉันทน์ทั้งหมด
มีเนื้อความแสดงความวิตกและความทุกข์ของประชาชนชาวไทยในพระอาการประชวรของพระบาทสมเด็จพระ
พระจุลจอมเกล้าฯ สำหรับตัวพระองค์เองนั้น ถ้าเลือกเนื้อของพระองค์เจียวถวายให้หายประชวรได้ก็ยินดี
จะทูลเกล้าฯ ถวาย ทรงเปรียบประเทศชาติเป็นรัฐนาวา มีพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงเป็นผู้
บัญชาการเรือ เมื่อมาทรงพระประชวรและไม่ทรงบัญชาการ ผู้กระทำหน้าที่ต่าง ๆ ในเรือก็ปฏิบัติหน้าที่ของ
ตนไม่ถูก เป็นธรรมดาเมื่อเรือแล่นไปในทะเลในมหาสมุทรบ้างครั้งอาจเจอพายุหนักบ้างเบาบ้าง ถ้ากำลัง
เรือดีก็แล่นรอดไปได้ ถ้าหนักเกินกำลังเรือจะรับก็อาจจะล่ม พวกชาวเรือก็ย่อมจะรู้กัน ดังนั้นตราบที่เรือยัง
ลอยอยู่ ยังไม่จม ก็ต้องพยายามแก้ไขกันจนสุดความสามารถ เหมือนรัฐนาวาเจอปัญหาวิกฤตก็ต้องหาทาง
แก้จนสุดกำลังความสามารถ ถ้าแก้ไม่ได้ก็ต้องยอมรับสภาพว่าถึงกรรมจะต้องให้เป็นไป แต่ถ้า
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงทอดธุระเสีย ไม่ทรงหาทางแก้ไข ในที่สุดรัฐนาวาก็ย่อมจะไปไม่รอด
ต่างกันก็แต่ว่าถ้าพระองค์พยายามหาทาง
แก้ไขจนเต็มกำลังพระปรีชาสามารถแล้วแก้ไขไม่ได้ ก็ไม่มีใครมาว่าได้ว่าพระองค์ฉลาดเฉลียวและไม่เอาพระทัย
ใส่ในการแก้ไขปัญหของประเทศ ถึงจะพลาดพลั้งก็ยังได้รับการยกย่องและความเห็นใจว่าปัญหาหนักใหญ่
เกินกำลังจะแก้ไขได้ สมเด็จพระยาตำราจฯ ทรงเปรียบตัวพระองค์เองเหมือนม้าที่เป็นพระราชพาหนะ
เตรียมพร้อมที่จะรับใช้เทียบหน้าพลับพลา คอยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ประทับและทรง
บัญชาการให้ม้าไปทางใด ก็ยินดีจะทำตามพระราชบัญชา ไม่ว่าจะลำบากหรือไกลไกลเพียงใดก็ทรงยินดีรับ
ใช้จนสิ้นพระชนมชีพ ถึงจะวายพระชนม์ก็จะ "ตายตาหลับ" ด้วยได้ทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจที่มีต่อชาติ
บ้านเมืองสมกับพันธกรณีแล้ว ทรงขอให้อำนาจแห่งคำสัตย์ของพระ-องค์ดลบันดาลให้พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าฯ หายทรงพระประชวรทั้งพระวรกายและพระ-
ราชหฤทัย และขอให้สำเร็จพระราชประสงค์ที่ทรงปรารถนา ให้เหตุที่ทำให้ทรงขุ่นขัดพระราชหฤทัยเคลื่อน
คล้ายเหมือนเวลาหลายปีได้ผ่านพ้นไป และขอให้ดำรงพระชนมชีพยืนนานเพื่อเกื้อกูลและสร้างความเจริญแก่
ประเทศไทยตลอดไป

คำนิยามที่ปรากฏในพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ และพระนิพนธ์ของสมเด็จ
กรมพระยาตำราจฯ มีอยู่หลายประการ นักเรียนควรได้สังเกตเห็น ที่สำคัญก็เช่น ขัตติยพันธกรณี หรือ

เหตุที่เป็นข้อผูกมัดของกษัตริย์ที่มีต่อประเทศชาติยิ่งใหญ่กว่าชีวิต ค่านิยมนี้จึงมากำหนดพฤติกรรมให้พระมหากษัตริย์ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจทุกอย่างเพื่อความเจริญมั่นคงของประเทศ

ค่านิยมเกี่ยวกับการไม่สร้างความลำบากรบกวนแก่ผู้อื่นโดยเฉพาะผู้ที่ต่ำกว่า ค่านิยมนี้มากำหนดพฤติกรรมให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ มีพระราชดำริที่จะเสด็จสวรรคตเพื่อมิให้ผู้ดูแลรักษาต้องลำบาก

ค่านิยมที่ควรสังเกตเห็นอีกคือ ค่านิยมเกี่ยวกับการได้รับความเมตตา และความเห็นใจจากผู้อื่น แม้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ จะทรงดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าชีวิตของปวงชนชาวไทยขณะนั้นก็ทรงปรารถนาที่จะได้รับความเมตตาและความเห็นใจจากผู้อื่น

ค่านิยมที่เห็นได้ชัดอีกประการหนึ่งก็คือ ค่านิยมเกี่ยวกับการมีผู้นำที่ทรงคุณธรรม อย่างพระจุลจอมเกล้าฯ ทำให้ปวงชนชาวไทยยินดีสละชีพเพื่อพระองค์ได้เช่น สมเด็จพระยาตากสินฯ ทรงยินดีสละพระชนมชีพเพื่อให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ หายทรงพระประชวร และทรงยินดีรับใช้ทุกเรื่องแล้วแต่จะทรงบัญชาการ อนึ่ง อินทรวินิจฉัยในพระราชนิพนธ์และพระนิพนธ์เรื่อง "ชัตติยพันธุกรรม" นี้เป็นตัวอย่างของอินทรวินิจฉัยก่อนตั้งแต่รัชกาลที่ ๕ ขึ้นไปจนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาที่ไม่เคร่งครัดคำครุ คำลหุ เพราะถือเอาการออกเสียงเป็นสำคัญ

จงเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุด

๑. คำที่ขีดเส้นใต้ในคำประพันธ์หมายถึงสิ่งใดหรือผู้ใด

ถ้าจะว่าบรรดากิจ

ก็ไม่ผิด ณ นิยม

เรือ แลนทะเลลม

จะเปรียบต่อก็ออกัน

ก. ชาติ

ข. สังขาร

ค. สังขาร

ง. ชาติ

๒. คำที่ขีดเส้นใต้ในคำประพันธ์หมายถึงผู้ใด

ดุจเหล่าพละนา

วะเหววิวกะปิตัน

นายท้ายฉนวนจัน

ทิศทางกึ่งกลางแคลง

ก. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ

ข. สมเด็จพระยาตากสินฯ

ค. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ

ง. สมเด็จพระยาตากสินฯ

ใช้คำประพันธ์ต่อไปนี้ตอบข้อ ๓-๔

ก. อันพระประชวรครึ่ง

นี้แท้ทั้งเฝดสยาม

เหล่าข้าพระบาทความ

วิตกพินิจจะอุบมา

ข. ประสาแต่อยู่ใกล้

ทั้งรู้ใช้ว่าหนักหนา

เลือดเนื้อมิเจือยา

ให้หายได้จะชิงถวาย

ค. ทูลหน้าทุกตาตุ

บัพพผู้จะพึงสบาย

- ปรับทุกข์ทุกราย กันไม่เว้นทีววัน
 ง. ขอตายให้ตาหลับ ด้วยชื่อนี้ว่าชายชาญ
 เกิดมาประสบภาร ธุระได้บำเพ็ญทำ
๓. คำประพันธ์ในข้อใดแสดงให้เห็นความจงรักภักดีอย่างสูงสุดของคนไทยที่มีต่อพระมหากษัตริย์
 ก. ข้อ ก. ข. ข้อ ข. ค. ข้อ ค. ง. ข้อ ง.
๔. คำประพันธ์ในข้อใด สรรคำใช้ได้ทั้ง ๓ ลักษณะต่อไปนี้อยู่ในข้อเดียวกัน ใช้คำเหมาะสมแก่ฐานะของบุคคลในเรื่อง, ใช้คำสำหรับบทร้อยกรอง, ใช้คำที่เล่นเสียงหนักเบา
 ก. ข้อ ก. ข. ข้อ ข. ค. ข้อ ค. ง. ข้อ ง.
๕. "ขอพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจงทรงเจริญพระราชสิริสวัสดิ์ ปราศจากพระโรคพิบัติ อุบัติวันตรายทรงพระเกษมสมบูรณ์สบายพระราชหฤทัย ดำรงในสิริราชสมบัติพิพัฒน์ไพบูลย์" คำถวายพระพรในข้อใดมีความใกล้เคียงที่สุดกับบทราชาภิสดุดีข้างต้นนี้
 ก. ขอจงวราพาธ บรมนารถเร่งเคลื่อนคลาย
 พระจิตพระวรกาย จงผ่องพันที่หม่นหมอง
 ข. ขอจงสำเร็จจรา- ชะประสงค์ที่ทรงปอง
 ปกข้าฝ่าละออง พระบาทให้สามัคคี
 ค. ขอเหตุที่ขุนขัด จะวิบัติพระชนดิ
 จงคล้ายเหมือนหลายปี ละลิมเล็กละลายสูญ
 ง. ขอจงพระชนมา- ยุสถาวรพูน
 เพิ่มเกียรติอนุกุล สยามรัฐพิพัฒน์ผล

ใช้คำประพันธ์ต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ๖-๗

ตะปุดอกใหญ่ครึ่ง	บาทา อยู่เฮย
จึงบอจลีลา	คล่องไค้
เชิญผู้เฒ่าตา	แก้สัตว์ ปวงแฮ
ชักตะปุดี้ให้	ส่งข่าวอัญขยม
๖. "ตะปุดอกใหญ่" ในที่นี้ตรงกับข้อใด
 ก. อุปสรรค ข. ภาระหน้าที่
 ค. ความทุกข์กาย ง. ความทุกข์ใจ
๗. "ตะปุดอกใหญ่" เป็นภาพพจน์ประเภทใด
 ก. อุปมา ข. อุปลักษณะ
 ค. สัญลักษณ์ ง. อติพจน์
๘. ประพันธ์จาก "ชิตตียพันธกรณี" ตามข้อใด มีน้ำเสียงจงใจให้สู้ปัญหา
 ก. ขอตายให้ตาหลับ ด้วยชื่อนี้ว่าชายชาญ
 เกิดมาประสบภาร ธุระได้บำเพ็ญทำ

✓ ข. ธรรมตามหาสมุทร	มีคร่าวหยุดพายุฝน
มีคร่าวสลาตัน	งระลอกกระดกฉนวน
ค. ขອງสำเร็จรา-	ชะประสงค้ที่ทรงปอง
ปกข้าฝาละออง	พระบาทให้สามัคคี
ง. ผิดถิ่นแต่ถ้ำแก้ว	ให้เต็มแยจิงจมไป
ใครท่อนประมาทใจ	ว่าขลาดเขลาและเนาเมิน

๙. เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นที่มาของเรื่อง "ชาติดิยพันธกรณี" คือเหตุการณ์ใด

- ก. ความขัดแย้งกับประเทศในแหลมอินโดจีนเมื่อ ร.ศ. ๑๑๒
- ✓ ข. ความขัดแย้งในเขตแดนกับฝรั่งเศสใน ร.ศ. ๑๑๒
- ค. กรณีพิพาทกับอังกฤษเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขต
- ง. การที่เรือบินของฝรั่งเศสปิดล้อมอ่าวไทย

๑๐. ชื่อเรื่อง "ชาติดิยพันธกรณี" มีความหมายคำรูปศัพท์ว่าอย่างไร

- ก. เรื่องราวเกี่ยวเนื่องกับกษัตริย์
- ✓ ข. หน้าที่ของกษัตริย์ชาตินักรบ
- ค. เหตุอันเป็นข้อผูกพันกษัตริย์
- ง. กษัตริย์ผู้ทรงเป็นแบบอย่างของปวงชน

๑๑. "...เสด็จพ่อตรัสแล้วว่า พ่อได้รับก็เขียนถวายตอบไปทันที ไม่มีร่างเก็บไว้ แต่มีคนเขาบอกว่า พ่อทรงจบแล้วก็กลับเสวยพระโสมกต่อไป และกลับเสด็จออกได้ในไม่ช้า" "เสด็จพ่อ" ในข้อความข้างต้นนี้ หมายถึงเจ้านายพระองค์ใด

- ก. สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์
- ✓ ข. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาตาดำรงราชานุภาพ
- ค. พระราชวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์
- ง. พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์

๑๒. ข้อใดไม่ใช่ค่านิยมที่ปรากฏในเรื่อง

- ก. พันธกรณีที่มีต่อชาติบ้านเมืองนั้นใหญ่หลวงยิ่งกว่าชีวิต
- ✓ ข. บุคคลพึงยอมสละแม้ชีวิตเพื่อผู้นำที่ทรงไว้ซึ่งคุณธรรม
- ค. แม้จะมีฐานะสูงกว่า บุคคลก็ไม่ควรสร้างความลำบากใจให้ผู้อื่น
- ง. ใจสำคัญยิ่งกว่ากาย เมื่อใจเป็นสุข กายก็เป็นสุข

๑๓. สารข้อใดมิได้มาจากผู้ส่งสารข้ออื่น ๆ อีก 3 ข้อ

- ✓ ก. แม้หายก็พลันยาก จะลำบากฤทัยพึง
ตรีแต่จะถูกรัง อูระรัตและอัตรา
- ข. เปรียบตัวเหมือนอย่างม้า ที่เป็นพาหนยาน
ผูกเครื่องบังเหียนอาน ประจําหน้าพลับพลาชัย

